

1^ο Διαγώνισμα στην Έκθεση – Έκφραση Γ' Λυκείου

ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Τα δικαιώματα του ανθρώπου, δυτικό ιδεολόγημα ή οικουμενικό ήθος;

Κώστας Δεληκωσταντής

Στον σύγχρονο, γεμάτο εντάσεις κόσμο, ο αγώνας για τα δικαιώματα του ανθρώπου έχει δύο μέτωπα:

Είναι αγώνας κατά της παραβίασης τους και για την κατοχύρωση και τον έμπρακτο σεβασμό τους. Παρά τις προόδους που έχουν συντελεστεί στον χώρο αυτό, παρά τις διακηρύξεις, τις διεθνείς **συμβάσεις**, παρά την προσπάθεια που καταβάλλει ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών και τα διάφορα κινήματα και οι οργανώσεις για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου, παρά τις δεσμεύσεις των κρατών με την υπογραφή διεθνών συμβάσεων και με τη συνταγματική κατοχύρωση θεμελιωδών δικαιωμάτων, η κατάσταση των δικαιωμάτων του ανθρώπου είναι σε πολλά μέρη της γης **απογοητευτική**. Συνεχώς απειλείται η μετάπτωση στη βαρβαρότητα και στην περιφρόνηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Το χάσμα μεταξύ των διακηρύξεων των δικαιωμάτων του ανθρώπου και της συγκεκριμένης πρακτικής πολλών κρατών είναι εμφανέστατο και η αντίφαση μεταξύ θεωρίας και πράξης είναι απογοητευτική. [...]

Ο αγώνας για τα δικαιώματα του ανθρώπου είναι αγώνας εναντίον της παρανόησης και της **διαστρέβλωσης** του νοήματος τους, αγώνας για τη θεμελίωση τους και τον ορθό καθορισμό του περιεχομένου και των ορίων τους. Τα δικαιώματα του ανθρώπου υπήρξαν ανέκαθεν σημείον αντιλεγόμενον και αποτελούν και σήμερα αντικείμενο έντονης αμφισβήτησης: «Σήμερα δεν υπάρχει σχεδόν καμία θεωρία για τα δικαιώματα του ανθρώπου, το αντίθετο της οποίας να μην υποστηρίχτηκε κάπου». Οι κρίσεις για τα δικαιώματα του ανθρώπου ξεκινούν από «δυτική ιδεολογία» και «κενή ρητορεία» και φθάνουν μέχρι «οικουμενικό ήθος», «θεμέλιο της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της ειρήνης στον κόσμο». Βέβαια οι αντιφατικές εκτιμήσεις στηρίζονται και στο γεγονός ότι τα δικαιώματα του ανθρώπου είναι ένα τόσο πολύπλοκο και πολύπλευρο φαινόμενο, ώστε ο καθείς να μπορεί να στηρίζει σε κάποια πτυχή της ιστορίας και των διακηρύξεων τους ακόμη και την πιο ακραία **θέση**. [...]

Το μεγαλύτερο όμως πρόβλημα για την πορεία των δικαιωμάτων του ανθρώπου αποτελεί σήμερα η αμφισβήτηση τους από μη δυτικούς πολιτισμούς. Τα δικαιώματα του ανθρώπου βρίσκονται αντιμέτωπα με την υποψία ότι αποτελούν δυτικό ιδεολόγημα, έκφραση της δυτικής ατομικιστικής εκδοχής και εμπειρίας της ελευθερίας. Διατυπώνεται η άποψη ότι η Δύση προσπαθεί να επιβάλει στον μη δυτικό κόσμο τις αξίες της με τη μορφή των δικαιωμάτων του ανθρώπου, ότι θέλει να εξαγάγει τα ιδανικά της όπως τα βιομηχανικά της προϊόντα. Με την πρόταση της Δύσης, να θεωρούνται τα δικαιώματα του ανθρώπου «μέτρο του πολιτικού ανθρωπισμού», εκφράζεται ο δυτικός πολιτικός και πολιτισμικός ιμπεριαλισμός.

Πίσω από τέτοιες τοποθετήσεις κρύβεται μεταξύ άλλων, μια παρανόηση της ιδέας των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Γιατί α) η υιοθέτηση της εκ μέρους άλλων

πολιτισμών δεν οδηγεί νομοτελειακά αυτούς τους πολιτισμούς σε αλλοτρίωση και απώλεια ταυτότητας, και β) επειδή τα δικαιώματα του ανθρώπου δεν είναι αυτονόητο μέρος του δυτικού πολιτισμού, αλλά σηματοδοτούν τις βαθιές κρίσεις του και θα έπρεπε λογικά να αποτελούν «σύμμαχο» και όχι «απειλή» για τους μη δυτικούς λαούς. Πάντως, αν αναλογισθεί κανείς ότι τα δικαιώματα του ανθρώπου ήταν και είναι και στη Δύση αντικείμενο έντονων αντιπαραθέσεων, τότε δεν πρέπει να απορεί για το γεγονός ότι αυτά και στους άλλους πολιτισμούς προκαλούν αντιδράσεις. Ίσως αυτό να είναι μια αναγκαία φάση στην πορεία αντικειμενικότερης προσέγγισης τους. Το γεγονός ωστόσο ότι και εκείνοι που απορρίπτουν τα δικαιώματα του ανθρώπου ως δυτική ιδεολογία, τα επικαλούνται, για να στηρίξουν διάφορα αιτήματα τους, αποδεικνύει ότι αυτά αποτελούν «κληρονομιά ολόκληρης της ανθρωπότητας».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να γραφεί η περίληψη του κειμένου σε 100-120 λέξεις (μονάδες 25)
2. Ποιους τρόπους και μέσα πειθούς χρησιμοποιεί στο κείμενο ο συγγραφέας (μονάδες 5)
3. Πως αναπτύσσεται η τελευταία παράγραφος του κειμένου και ποια συλλογιστική πορεία ακολουθείται; (μονάδες 5)
4. Να βρείτε μια συνώνυμη λέξη των **εντόνων** λέξεων του κειμένου (μονάδες 10)
5. Βρείτε λέξεις και φράσεις του κειμένου που έχουν ενότητα-σχέση με τον τίτλο του κειμένου (μονάδες 5)
6. Να σχηματίσετε προτάσεις με τις υπογραμμισμένες λέξεις-φράσεις του κειμένου (μονάδες 10)
7. Ενώ από παντού ακούγονται διακηρύξεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ανάγκη σεβασμού τους, εντούτοις τα δικαιώματα αυτά παραβιάζονται βάνουσα. Να αναφέρετε ενδεικτικές περιπτώσεις παραβίασης των δικαιωμάτων του ανθρώπου στην εποχή μας και να εκθέσετε τις απόψεις σας για τα αίτια της παραβίασής τους. 450-600 λέξεις. (μονάδες 40)